

Handelsflaade umulig efter den anden. Det har grebet ind paa alle Omraader, har tilvendt sig Herredømme over alle vore økonomiske Forhold, saa vidt dets Gyne har strakt sig, og uden at bryde sig det mindste om, hvis Interesser det kom for nær. Saa spørger jeg: Skulde vi virkelig disse Folk denne Hensynsfuldhed, naar Samfundet finder sine Interesser krænkede? Jeg tror det ikke. Nej, dem, hvis Interesser vi komme til at gaa for nær, dem, vi ville komme til at udelægge, hvis der bliver Tale om Udelæggelse paa dette Omraade, er ikke Handelsstanden, ikke Arbejderstanden, ikke hele det producerende Samfund, som disse Selskaber til Dato have udbyttet; nej, det er Aktionærerne i disse Selskaber. De ville ikke længere kunne danne disse Selskaber for at tilægge sig Profitten af den arbejdende Befolknings hele Virksomhed; de ville blive overflødige. Jeg spørger enhver, som vil tænke denne Sag igennem, vil Kaptajnen, som fører Skibet over til England, blive gjort overflødig, hvis man indfører Statsdrift? Vil han ikke komme til at staa i det samme Tjenesteforhold til Staten, som han nu staa i til Aktieselskaberne? Vil maaste den begede Ulf, som man har saa meget til overs for, naar man synger smukke Sange, men som man har saa lidt til overs for, naar Taleren er om Dagløn, blive overflødiggjort, naar Skibet skal over til England? Eller vil Fyrbøderen, som skal fyre under Redlen, for at man kan opnaa den hurtige Transport til England, blive overflødig, hvis man gaar over til Statsdrift? Nej, aldeles ikke. Nej, de, der ville blive overflødige, ere, som sagt, kun hele den profitjagende og profitslugende Masse, som ingen i Virkeligheden har Brug for. Alt det øvrige vil komme til at gaa sin rolige Gang under bedre Former. Hvis der skulde blive noget Udbytte, hvad man jo fra mange Sider betvivler, vil det — det skal jeg gøre opmærksom paa — komme hele Samfundet, Statskassen til Gode og derigennem alle Samfundets Børn og ikke de enkelte profitjagende Kapitalister. Saaledes staa dette Forhold for mig, saaledes vil det komme til at se ud.

Der er jo af andre ærede Medlemmer og hovedsagelig af de to ærede Ordførere for Forespørgerne sagt, at det egentlig slet ikke var deres Mening at angribe det forenede Dampskibsselskab i dets Stilling lige over for Landbruget. Jeg kan saa godt forstaa, at de ærede Forespørgere stille sig paa denne Maade. Naar man i det hele taget staa paa det Standpunkt, at man saa vidt muligt skal snakte sig til Rette med den, man skal forhandle om Forholdene

med, er det jo ganske naturligt, at man ikke taler skarpt og strengt lige over for dem, man saaledes skal snakte sig til Rette med. Saa spørger man sine Udtalelser ind i smukke Bendinger og siger til de Folk: Vi mene det i Grunden ikke saa slemt med Eders Interesser! Noget saadant er der imidlertid ikke Grund til for mine Meningsfæller eller for mig og heller ikke i øvrigt for hele det arbejdende og producerende Folk. Vi, der høre til det Parti, som vi tilhøre, vi kende godt det forenede Dampskibsselskab og dem, der staa i Spidsen for det. Vi have set, hvorledes de have svinget Pisten over deres Arbejdere i en Række af Aar. Vi have ikke glemt, at den Mand, der staa i Spidsen derved, i sin Tid ogsaa blev Arbejderrepræsentant — han repræsenterede jo Danmark ved den Arbejderbeskyttelseskongres, som blev foranstaltet af den tyste Kejser. Der er maaste ærede Medlemmer her i Salen, der erindre, at han ved denne Besjæftigelse udtalte sig nok med rystende Stemme, at saa længe der var en Taare, at astørre paa Arbejdernes Kinder, var Arbejder-spørgsmaalet ikke løst, og saa længe skulde han ikke hvile! Jeg vil dog sige, at den Stilling, han og det Selskab, han repræsenterer, har indtaget lige over for sine Arbejdere og i det hele taget lige over for hele det producerende Samfund, sandelig ikke har været af den Natur, at dette har Grund til at sige, at han havde Ret til at udtale disse Ord den Gang, han gjorde det. Hvorledes har han stillet sig lige over for sine Arbejdere — dem, jeg for et Djeblisk siden sagde, man ikke er i Stand til at undvære, hvis man skal have en hurtigere Ekspert til England af sine Varer? Den Gang Fyrbøderne ved det forenede Dampskibsselskab forlangte 2 Kr. om Dagen for 12 Timers Arbejde, hvad svarede saa denne Arbejderrepræsentant, som havde sagt, at han vilde tørre Taarerne af Arbejdernes Kinder? Han svarede med at lukke dem ude, med ikke alene at gøre dem brødløse i sit eget Selskab, men saa vidt mulig hele Verden over! Det var den Maade, han her agerede Arbejderrepræsentant paa. Vi have derfor ingen Kærlighed til de bestaaende Kapitalistselskaber og ville aldrig saa det! Vi vide, at de ikke ville det producerende Samfund og ikke Arbejderne noget godt. Vi ønske derfor, at Samfundet, Staten, foreløbig skal tage i sin Haand Driften af de Foretagender, som egne sig dertil, og det er min Overbevisning, at tilsidst vil alt egne sig dertil. Jeg udtalte før, at jeg for saa Dage siden mærkværdig nok havde hørt nogle Udtalelser fra den højtærede Indenrigsminister, som fuldstændig falde sammen med hele mit Syn paa Samfundsforholdene i det hele taget. Da den